

Politik Bilim

“Yaşamın Çarklarını Çevirenler”

Aykut Göker

<http://www.inovasyon.org>; hagoker@ttmail.com

Bir ülkede, köprülerin ayaklarını teknik denetimden geçirmekten âcizken, nükleer santraller kurmanın peşinde koşuluyorsa, bundan hiç endişe duymaz mısınız?

Çevre meselelerine bu köşede nispeten az yer verdiğimin farkındayım. Galiba bunda, bütün dünyada yükselişe geçtiği dönemden beri çevreci harekete biraz mesafeli duruşumun etkisi var. Bu hareket hakkında edindiğim ilk izlenimde bana ters gelen nokta, çevreye verilen zararlardan teknolojinin sorumlu tutulmasıydı. Teknoloji nerdeyse bütün kötülüklerin anasıydı. Oysa benim için, teknolojinin doğasında iyi ya da kötü olan bir şey yoktu. İyilik ya da kötülük, teknolojinin geliştirildiği ve kullanıma sunulduğu süreçleri kendi çıkarları doğrultusunda denetimleri altında tutan egemen güçlerin niyetlerindeydi. Zâten bana ters gelen nokta da, çevreci hareketin, o güçleri değil de teknolojiyi hedef tahtasına oturtmasıydı.

Teknoloji üretmeyen, teknolojiye egemen ülkelerce üretmesi de istenmeyen Türkiye’de, bir kısım entelektüel çevrelerin teknolojiyle ilgili bu olumsuz yaklaşımı hemen benimseyivermeleri de, kapitalizmin dünya sisteminde başı çeken ülkelerde, yönetimlerce pek de soğuk karşılanmayan bu harekete ilişkin kafamdaki soru işaretlerini artırdı. Egemen güçlerin teknolojiyi kötüye kullanmalarının değil de teknolojinin hedef alınması, herhâlde, o güçler için de ehven-i şer olanıydı.

Ama, üzerinde yaşadığımız gezegenin büyük hızla tükenişi doğru gittiği apaçık bir gerçek olarak ortaya çıkınca, o egemen güçler bile bazı önlemlerin alınmasını kabûllenir oldular. Hem bu kabûllenişte, hem de çevre meselelerinin tam anlamıyla bilimsel bir temelde ve toplumsal gerçekleri de göz önünde tutarak ele alınmaya başlanmasında, yaklaşımları her ne olursa olsun, çevreci hareketin de etkili olduğu elbette yadsınamaz. Bu gerçeği de görmeme rağmen, belki ilk izlenimlerimin etkisiyle, çevre konusu bu köşede yine az yer aldı. Oysa, enerji üreteceğim diye, bulduğu derenin önüne set çekebilenlerin ve buna izin veren kamu otoritelerinin bildiklerini okudukları bir ülkede, hele de o ülkede, köprülerin ayaklarını teknik denetimden geçirmekten âcizken, nükleer santraller kurmanın peşinde koşuluyorsa, yalnızca bu iki nedenle bile, ‘çevre’, bu köşede çok daha fazla yer almalıydı...

Ömer Kuleli’nin çevre meselelerini ele aldığı **Yaşamın Çarklarını Çevirenler** (Pan Yayıncılık, 2012) başlıklı kitabını göndermesi benim için, doğrusu, iyi bir uyarı oldu. CBT’yi öteden beri izleyenler Kuleli’yi, Osman Gürel ile birlikte, bilim üzerine yazdıkları o sevimli yazılarından anımsayacaklardır. Kuleli’nin, bu kitabıyla, çevre meselesini de insanımıza şu temel bakış açısını koruyarak anlatma çabasında olması benim için çok önemli:

“Neyi denemekteyim son 30 yıldır?”

- *Bildiğim teknik konuları sokaktaki adama anlatmayı,*
- *Bu anlatımı onun sıkça duyduğu sözcüklerle, deyimlerle yapmayı...*
- *Güncel teknik konuları yakalamayı, onların sosyal yaşam ile ilişkilerini kurmayı...*

“Neden bu işi önemsiyorum?”

- *Türkiye bilim teknikte bir üretici değil, tüketicidir.*
- *Gelişme ancak bilim ve teknoloji üretmekle olmaktadır.*
- *İnsanımız bilim konularına korkarak yaklaşmakta, çoğunlukla ilgisiz kalmaktadır.*
- *Gençlerimizi bilime ısındırma konusunda başarılı değiliz, oysa onlar bizim geleceğimiz. Onlar meraklanmazsa nasıl bilim üretilir bu ülkede?*

“Türkiye bilimsel araştırmalarda, teknik buluşlarda oldukça geri düzeydedir. Potansiyeli bu denli yüksek bir kara parçasında oturup çağın bilimini yeterince uygulayamazsak ileri değil, geri gideriz. Sonra bu yurdu bize dar eder o dost görünümlü kurtlar...”

Eh, Kuleli'nin yaklaşımı bu olduktan sonra, kitabını gelecek hafta birlikte gözden geçirmemiz de şart oldu.

CBT. 04 Mayıs 2012